

רבי שמעון בן יוחי אומר, אכן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא⁽⁷¹⁾, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקדוש ברוך הוא לאבן בגלגל המה. אמר אביי היינו דאמרי אינשי אידלי יומא כאשר החמה מתרוממת וזורחת אידלי קצירא מיקל חולי בני האדם. משום שהאבן של אברהם אבינו תלויה בחמה.

דבר אחר, מה שנאמר שאברהם התברך בכל, הברכה היא שלא מרד עשו בימיו כמבואר להלן.

דבר אחר⁽⁷²⁾ שעשה ישמעאל תשובה בימיו.

אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמחה⁽⁶⁸⁾, ופירוש הפסוק וה' ברך את אברהם בבת ששמה 'בכל'⁽⁶⁹⁾. —

הרי שנחלקו תנאים אם לידת בת היא ברכה או לא. דלשיטת רבי מאיר אין זה ברכה, ואדרבה כאשר אין בת זוהי ברכה, ואילו לדעת רבי יהודה כשיש בת זוהי ברכה.

מוסיפה הגמרא להביא דעות נוספות, מהי הברכה שברך ה' את אברהם —

רבי אלעזר המודעי אומר, איצטוגנינות היתה בלבו של אברהם אבינו שהיה אברהם בקי במזלות שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתחו לשאלו מה יארע להם⁽⁷⁰⁾

71. והקשו התוס' דהלא בימי אברהם עדיין לא היה חולי בעולם, כמבואר בבא מציעא פז א דרק בימי יעקב ירדה חולשה לעולם. ותירצו התוס', א. דחולי של מכה היה גם קודם. ב. רבינו תם ור"י מפרשים דעד יעקב לא היה חולי של מיתה אבל חולי סתם היה.

ויש להוכיח כתירוץ זה ממה דאיתא ברש"י בבראשית [כ"א י"ד] על הפסוק וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד' ופירש רש"י ואת הילד אף הילד שם על שכמה שהכניסה בו שרה עין רעה ואחזתו חמה ולא יכול לילך ברגליו הרי, שהיה חולי אף קודם זמן יעקב אבינו.

אלא דצ"ע מדוע לא נתרפה ישמעאל מהאבן שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו. ועי' במהרש"א שהביא קושית האימרי נעם' כיצד לא נתרפא אברהם מחולי מילתו על ידי האבן. עי"ש.

72. פירש רש"י בבראשית [כ"ה י"ט] שאברהם מת כדי שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה.

למה לא נשא אברהם עוד אשה אחרת לאחר ששהה עשר שנים עם הגר ולא הולידה לו בת. אבל למי שסובר שהייתה לו בת אין ראייה.

68. לקמן [קמא א] איתא רבי יהודה אומר שהיתה לו בת ובכל שמה'.

69. רש"י בחומש פירש 'בכל עולה בגימטריה בן'. והנה לאחר פסוק זה מבואר בקשת אברהם לאליעזר לחפש אשה ליצחק, ופירש רש"י שם את סמיכות הפסוקים דכיון שברך הקב"ה את אברהם בבן, לכן הוצרך להשיאו אשה. ולפי מה שאמרו כאן שבת היתה לו ביאר הגאון רבי יהונתן איבשיץ [תפארת יהונתן בראשית כ"ד, א] את סמיכות הפסוקים, על פי הדין שהאב קודם לבנו לגבי נישואין, ואם כן יש להקשות מדוע שלח אברהם את אליעזר למצא אשה לבנו ולא שלחו להביא אשה לאברהם עצמו. אלא בהכרח משום שהיתה לו בת וכבר קיים מצוות פריה ורביה, וזהו סמיכות הפסוקים.

70. על פי רבינו גרשום, ורש"י יומא כח ב.